

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z/21/051360
Datum: dinsdag 29 juni 2021
Onderwerp: Meicirculaire Gemeentefonds 2021
Bijlage(n): -

Geachte Raad,

Inleiding/samenvatting

Op 31 mei jl. is de meicirculaire 2021 van het Gemeentefonds gepubliceerd. Door het moment van verschijnen en de doorlooptijd die het inzichtelijk maken van de gevolgen voor Wassenaar vraagt, konden de uitkomsten niet in de Kadernota 2022 worden verwerkt. De voorliggende informatiebrief voorziet in de informatiebehoefte voor het opstellen van de nieuwe begroting. De brief is beschikbaar voorafgaand aan het debat over de kadernota en kan daar bij worden betrokken.

Jeugd

In de meicirculaire 2021 zijn de extra middelen voor jeugd, landelijk een bedrag van € 613 miljoen, voor gemeenten opgenomen. Het gaat voor Wassenaar om een bedrag van € 428.000. Waar de circulaire geen informatie over geeft is de verdeling over gemeenten van de extra middelen die het Kabinet beschikbaar gaat stellen voor jeugdzorg na 2021. Dit gaat landelijk in 2022 om € 1,3 miljard, voor de jaren daarna is het wachten op het nieuwe kabinet om de landelijke bedragen te bepalen.

Herijking Gemeentefonds

In deze meicirculaire zijn nog niet de gevolgen van de voorgenomen herziening van de verdelingssystematiek van het Gemeentefonds opgenomen. De huidige aankondiging is dat de voorgenomen herziening wordt opgenomen in de septembercirculaire 2021 en zijn ingang vindt op 1 januari 2023. Gezien het verloop van de huidige kabinetsformatie is het de vraag of deze planning gehaald wordt.

2021

In de circulaire zit voor 2021 een voordeel van € 1.547.000 (€ 9.000 over 2020 en € 1.538.000 over 2021). De bijstelling van het lopende begrotingsjaar wordt in de najaarsnota 2021 verwerkt. Ten opzichte van de voorjaarsnota 2021 (geagendeerd voor de raadsvergadering van 13 juli 2021) wijzigt het resultaat hierdoor van € 120.000 nadelig tot € 1.427.000 voordelig.

Meerjarenperspectief, 2022 t/m 2025

Met ingang van 2022 zorgt een aantal factoren in de meicirculaire voor een afnemend bruto voordeel van € 1.138.000 in 2022, afnemend tot een bruto voordeel van € 444.000 in 2025. Deze ontwikkeling wordt nog gecorrigeerd voor reserveringen en verrekeningen (zie de toelichting aan het eind van deze brief), waarna een netto effect ontstaat. Het totale effect van de meicirculaire op de kadernota is als volgt:

Recapitulatie	2022	2023	2024	2025
Actueel begrotingssaldo	293.425	73.692	176.525	394.525
Saldo kadernota 2022	162.032	-24.417	524.414	122.312
Effect Meicirculaire 2021	1.138.000	769.000	544.000	444.000
Af: verrekening reeds opgenomen in kadernota, B1. Gemeentefonds: indexatie 1,46%	-445.000	-445.000	-445.000	-445.000
Af: overige reserveringen, gecorrigeerd voor vrijval stelpost areaal	-175.000	-90.000	-68.000	-92.000
Saldo meicirculaire 2021	518.000	234.000	31.000	-93.000
Nieuw Begrotingssaldo na kadernota 2022 en meicirculaire 2021	680.032	209.583	555.414	29.312

In bovenstaande tabel is een positief meerjarensaldo zichtbaar. In dit saldo ontbreken zoals hierboven benoemd nog de aangekondigde extra jeugdelden vanaf 2022, waardoor de verwachting is dat het saldo nog verder zal verbeteren. Het standpunt van het college is dat de huidige voorziene overschotten deels het gevolg zijn van onttrekkingen uit de algemene reserve ten gunste van de reserve Sociaal Domein. Het college is dan ook van mening dat indien de huidige voorziene overschotten zich manifesteren, deze zoveel mogelijk terug moeten vloeien naar de algemene reserve.

Het college is van mening dat met de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022, het aan het nieuwe college is om besluitvorming aan de raad aan te bieden over de precieze verwerking van eventuele beschikbare financiële middelen.

Op de volgende pagina wordt meer in detail ingegaan op de inhoud van de meicirculaire.

Gevolgen meicirculaire 2021

	bedragen * € 1.000, + = voordeel, - = nadeel	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand decembercirculaire 2020		30.482	30.559	30.344	30.515	30.793	31.296
Uitkeringsfactor, waarvan			109	255	-106	-362	-451
1 -Afrekening 2020 plafond BTW-compensatiefonds			113				
2 -Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)			-4	-43	-40	-38	-24
3 -Accresontwikkeling in mei 2021, ujr 2022 t/m 2026				-149	-298	-430	-470
4 -Nominale ontwikkeling a.g.v. verleggen basisjaar				447	444	447	451
5 -Nominale ontwikkeling vanaf 2023					-212	-341	-408
6 Ontwikkeling uitkeringsbasis, waarvan			479	484	365	334	267
a -Gemeentelijke hoeveelheidsverschillen			217	16	-122	-156	-184
b -Ontwikkeling landelijke uitkeringsbasis			262	468	487	490	451
Taakmutaties, waarvan			453	122	135	148	162
7 Jeugdhulp			428				
8 Wet open overheid structureel				47	59	71	84
9 Wet open overheid incidenteel				56	56	57	57
10 Overige taakmutaties			25	18	19	20	21
IU/DU/SU, waarvan		0	126	80	72	69	66
11 -Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)			63	63	63	63	63
12 -Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)			36				
13 -Kerkensies (DU)			25				
14 -Overige IU/DU/SU			3	17	10	7	3
15 WOZ		-18	115	204	182	170	188
WOZ-waarden mutaties		-18	115	-171	-194	-208	-193
WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven 2022				375	376	379	381
16 Corona steunpakket, in totaal		23	292				
Overig sociaal domein			0	-198	-197	-199	-174
17 Participatie (IU)			-8	-7	-6	-8	17
18 Voogdij/18+ (IU)			8	-191	-191	-191	-191
Stelposten			-36	191	318	383	386
19 Maatschappelijke begeleiding statushouders			-36				
20 Vrijval onderuitputting BCF cf 2019				85	85	85	85
21 Tegenboekening nominaal effect ivm cp's				106	233	298	301
Bruto nadeel (-)/ voordeel (+)		9	1.538	1.138	769	544	444
Stand meicirculaire 2021		30.490	32.097	31.482	31.284	31.336	31.740

Ontwikkelingen uitkeringsfactor

Ad 1 Afrekening BTW-compensatiefonds over 2020

Het beroep op het BTW-compensatiefonds blijft in 2020 achter bij de beschikbare budgetten en wordt conform afspraak uitgekeerd aan de gemeenten.

Ad 2 Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)

Kleine verschillen en afronding.

Ad 3 Accresontwikkeling in mei 2021, ujr 2022 t/m 2026

De uitkeringen uit het gemeentefonds hangen nauw samen met de uitgaven door de Rijksoverheid. Het gemeentefonds groeit of krimpt ook mee met de uitgaven van het Rijk, dit gaat aan de hand van de methode 'samen de trap op en samen de trap af'. Wanneer het rijk meer uitgeeft wordt de omvang van het gemeentefonds groter. Deze verandering in de omvang van het gemeentefonds wordt ook wel het accres genoemd. In de meicirculaire zijn de accresen vanaf 2022 bijgewerkt. De lagere accresen zijn het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe werd aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaarts bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en EU-afdrachten door het Kabinet.

Ad 4 & 5. Nominale ontwikkeling a.g.v. verleggen basisjaar & Nominale ontwikkeling vanaf 2023

In eerdere circulaire werd het jaar 2022 tegen constante prijzen (zonder indexatie) geraamd. Vanaf deze meicirculaire wordt uitkeringsjaar 2022 uitgedrukt in lopende prijzen. Hiermee verspringt het basisjaar. Dit levert een voordeel op vanaf 2023.

Bij de omrekening van de algemene uitkering naar constante prijzen doet zich een nadeel voor vanwege een ten opzichte van de septembercirculaire 2020 hogere prijsindex. Dit nadeel wordt grotendeels gecompenseerd door de in de septembercirculaire 2020 opgenomen stelpost (zie 21).

Ad 6. Ontwikkeling uitkeringsbasis

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit een vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (aantal x hoeveelheid). De som van deze producten wordt de uitkeringsbasis genoemd. De ontwikkeling van de landelijke uitkeringsbasis laat een positieve reeks zien.

De ontwikkeling van het aantal inwoners en bijstandsgerechtigden vanaf 2023 is ten opzichte van de decembercirculaire naar beneden bijgesteld: een nadeel voor de gemeente.

Ad 7. Jeugdhulp

In 2021 is € 428.000 ontvangen voor de aanpak van de problematiek in de jeugdzorg. Bij de voorjaarsnota heeft het kabinet voor het jaar 2021 € 613 miljoen beschikbaar gesteld voor acute problematiek in de jeugdzorg. Op dit moment zijn het kabinet en de VNG in gesprek over de uitkomsten van het advies van de Commissie van Wijzen. Over de uitkomst hiervan wordt voor 1 juli informatie verwacht. Het bedrag van € 613 miljoen voor 2021 komt bovenop de € 300 miljoen aan tijdelijke extra middelen die bij voorjaarsnota 2019 al beschikbaar is gesteld voor het jaar 2021. Rondom de € 613 miljoen zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen het Rijk en VNG. De € 613 miljoen valt in een aantal delen uiteen. Specifieke uitkeringen omvatten € 120 miljoen van de € 613 miljoen en worden verdeeld via specifieke uitkeringen (spuk's) of op een andere gerichte wijze. Dit betreft:

- € 50 miljoen voor tijdelijke uitbreiding van de crisiscapaciteit jeugd-GGZ;
- € 50 miljoen voor het beter passend maken van accommodaties om de leefomstandigheden van kwetsbare jeugdigen te verbeteren (driemilieuvoorzieningen);
- € 5 miljoen voor het ombouwen van separatuurruimten in de gesloten jeugdhulp tot High Intensive Care Units;
- € 15 miljoen voor de vereenvoudiging en verbetering van de jeugdbeschermingsketen (o.a. verbreding en verdere uitrol pilots vereenvoudiging Jeugdbescherming en doorbraakaanpak) Deze middelen zullen aan een beperkt aantal gemeenten of jeugdzorgregio's uitgekeerd worden.

Momenteel wordt dit nader uitgewerkt. Een klein deel van de middelen zal gebruikt worden voor landelijke coördinatie en activiteiten die centraal door het Rijk georganiseerd worden. Hierover zullen in een bestuurlijk overleg tussen Rijk en VNG nadere afspraken worden gemaakt.

Ad 8. & 9. Wet open overheid structureel & Wet open overheid incidenteel

Deze initiatiefwet is op 26 januari 2021 door de Tweede Kamer aangenomen en beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog een besluit te nemen over de WOO. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (WOB) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de WOO.

Vooruitlopend op de besluitvorming in de Eerste Kamer heeft het kabinet bij de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) financiële middelen vrijgemaakt. Met de beschikbaarstelling van deze financiële middelen ondersteunt het Rijk gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de WOO. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen, voor de periode 2022 tot en met 2026 een bedrag van € 25 miljoen per jaar, zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen, € 21 miljoen in 2022, oplopend naar structureel € 42 miljoen vanaf 2026, zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de WOO, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen.

Ad 10. Overige taakmutaties

Dit betreft de vergoedingen voor de taakmutaties onder de € 25.000.

Integratie-, Decentralisatie- en Suppletie-uitkeringen

Ad 11. Brede impuls combinatiefunctionaris/buurtsportcoaches

Dit betreft de vergoeding die Wassenaar ontvangt voor de regeling brede impuls combinatiefunctionaris/buurtsportcoaches. De huidige regeling loopt tot 31 december 2022, de bijdragen zijn vastgezet tot en met 2022. Richting 2022 zal er in samenspraak met alle partijen die de bestuurlijke afspraken hebben ondertekend een evaluatie plaatsvinden over de wijze van voortzetting van deze regeling. Hierin wordt onder andere de wijze waarop de middelen voor de Brede Regeling Combinatiefuncties/buurtsportcoaches tot nu toe beschikbaar zijn gesteld betrokken. Deze vergoeding bestaat al sinds 2003 en heeft een structureel karakter. Ondanks dat de huidige regeling tot eind 2022 loopt, worden de baten geraamd tot en met eind 2025. Verder is ook aangegeven dat richting 2022 samenspraak plaatsvindt over de voortzetting van deze regeling. Als hier meer over bekend is wordt u ook geïnformeerd over het gevolg voor het bijbehorende lastenbudget, waarvoor op dit moment tot en met 2022 middelen zijn gereserveerd.

Ad 12. Maatschappelijke begeleiding statushouders.

Op basis van het werkelijk aantal begeleide inburgeringsplichtige asielmigranten in de periode tot februari van dit jaar wordt met de gemeente afgerekend via een decentralisatie-uitkering. Tegenover deze verhoging staat onder de gemeentelijke stelposten een gelijke verlaging van de gemeentelijke raming voor deze post. In de gemeentelijke administratie wordt de per gerealiseerde ingeburgerde migrant te ontvangen € 2.370 budgettair neutraal verwerkt.

Ad 13. Kerkenvisies

Met de aanvraag van de decentralisatie-uitkering bij het Rijk komt met de meicirculaire eenmalig € 25.000 budget beschikbaar voor het opstellen van een kerkenvisie. Dit biedt een kans om in gezamenlijkheid met gemeenten, kerkeigenaren, erfgoedorganisaties en betrokken burgers het gesprek aan te gaan over de toekomst van alle kerkgebouwen in de gemeente. De kerkenvisie en het proces om er te komen is vormvrij. Daardoor is het mogelijk maatwerk te leveren vanuit de plaatselijke situatie, rekening te houden met lopende dossiers en geheel in de geest van de Omgevingswet de samenhang aan te brengen met andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaves; te denken valt aan woningbouw, duurzaamheid, accommodatiebeleid en de nog op te stellen Omgevingsvisie. Doordat zelf het tijdspad bepaald kan worden is er ruimte om aan te sluiten bij specifieke vraagstukken die spelen rondom de omgang met religieus erfgoed. We trekken hierin samen op met Voorschoten. Hierdoor kan een groter budget besteed worden aan het ontwikkeltraject waar we voor een groot deel met dezelfde stakeholders en dezelfde problematiek te maken hebben. Het resultaat is, dat in aansluiting op het bestaande beleid, een integrale, strategische visie op de toekomst van kerkgebouwen gerealiseerd kan worden, die in samenspraak met betrokkenen tot stand is gekomen. Dit budget is in de Voorjaarsnota 2021 aangevraagd bij uw raad onder Taakveld 5.5.

Ad 14. Overige IU/DU/SU (integratie-, decentralisatie- en specifieke uitkeringen)

Dit betreft de vergoedingen voor de IU, DU en SU onder de € 25.000.

Wet Waardering Onroerende-Zaken

Ad 15. WOZ

In 2021 zorgt een lagere WOZ-waarde voor woningen en niet-woningen dan verwacht voor een lagere korting op de algemene uitkering.

In het meerjarenperspectief blijft de waardeontwikkeling van het Wassenaarse vastgoed, ondanks de verwachte uitbreiding van het aantal woningen, achter bij de landelijke ontwikkelingen. De lagere korting heeft een positief effect op de algemene uitkering voor Wassenaar.

Corona steunpakket, 4de tranche

Ad 16. Corona steunpakket

In de meicirculaire is de 4de tranche van de coronasteunpakketten verwerkt. Hiervan heeft € 23.000 betrekking op 2020 en € 292.000 op 2021. In de voorjaars- en najaarsnota wordt meer specifieke informatie opgenomen over Corona.

Overig sociaal domein

Ad 17. Participatie

In de integratie-uitkering voor participatie is o.a. de uitkering voor de sociale werkvoorziening begrepen. Dit onderdeel wordt doorgesluisd naar de uitvoeringsorganisatie Kust-, Duin- en Bollenstreek. Mutaties op basis van actualisatie van de onderliggende aantallen van de sociale werkplaatspopulatie worden dan ook gecompenseerd.

Ad 18. Voogdij/18+

Indexatie van het budget leidt tot een licht hogere uitkering in 2021. Voor de daarop volgende jaren wordt evenwel verdeeld op basis van de laatste historische gegevens (over 2020) en is sprake van een fikse korting. De invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel vindt plaats in 2022. Hiermee verschuift de verantwoordelijkheid van de zorg van naar schatting 20.000 jongeren over heel Nederland naar een andere gemeente. Zo gauw de invoering heeft plaatsgevonden kan het budget voogdij/18+ objectief verdeeld worden en wordt overheveling naar de algemene uitkering voorzien.

Stelposten

Ad 19. Maatschappelijke begeleiding statushouders

Zie de toelichting onder ad 10.

Ad 20. Vrijval onderuitputting BCF (BTW-compensatiefonds)

De toezichthouder, de provincie, ziet er nauwlettend op toe dat de raming van de uit hoofde van de onderuitputting op het BTW-compensatiefonds (structureel) te verwachten baten niet hoger wordt geraamd dan de realisatie over 2020. Voor Wassenaar betekent dit dat voor 2022 en verder € 225.000 zou kunnen worden geraamd in plaats van de tot nu toe opgenomen € 40.000. Voorzichtigheidshalve wordt in voor 2022 en latere jaren de behoudende € 125.000 geraamd, dit is een stijging van € 85.000 ten opzichte van huidige stand van de stelpost.

Ad 21. Tegenboeking nominaal effect i.v.m. constante prijzen

In de septembercirculaire deed zich een niet reëel voordeel voor wat de constante prijzen betreft, hiervoor is toen een stelpost getroffen om dit voordeel tegen te gaan. In de meicirculaire 2021 is geen sprake meer van dit voordeel en hierom kan de stelpost vervallen en creëert dit een voordeel.

Reserveringen en verrekeningen

Het in de eerste tabel berekende bruto effect van de meicirculaire dient gecorrigeerd te worden voor verschillende beschikbaar te stellen of te korten budgetten die daarmee buiten de algemene middelen blijven. In de tabel hieronder wordt het bruto-effect, netto gemaakt. De invulling van de reserveringen, bijv. uitvoering van de taken in het kader van de wet Open Overheid, worden bij de begroting 2022 nader toegelicht en ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

bedragen * € 1000, + = voordeel, - = nadeel	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto nadeel (-)/ voordeel (+)	1.538	1.138	769	544	444
waarvan maart 2021, uitsluitend corona-compensaties	292				
waarvan mei 2021	1.246	1.138	769	544	444
Compensaties in budgetten					
verleggen basisjaar, compensatie LPO		-445	-445	-445	-445
taakmutaties	-17	-127	-140	-152	-166
IU/DU	-73	-47	0	4	-16
Corona	-63				
Stelpost areaaluitbreiding			50	80	90
Totaal Reserveringen	-152	-620	-535	-513	-537
Netto nadeel (-) / voordeel (+)	1.386	518	234	31	-94

Verleggen basisjaar (zit al in de kadernota)

In de kadernota 2022 was al rekening gehouden met het verschuiven van het basisjaar van 2021 naar 2022 en daarmee een structureel hogere algemene uitkering van € 445.000. Omdat dit bedrag al opgenomen was in de kadernota, wordt deze gecorrigeerd op het bruto-effect van de meicirculaire.

Reserveringen - Taakmutaties, Integratie- en decentralisatieuitkeringen & Corona

De algemene uitkering is in algemene zin voor het grootste deel vrij besteedbaar. In de meicirculaire worden echter ook middelen opgenomen voor nieuwe overheidstaken, te weten de wet open overheid, danwel doorlopende tijdelijke taken, t.w. de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches. De middelen die bij deze taken horen worden gereserveerd en naar verwachting bij de begroting 2022 onderbouwd aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Na goedkeuring door de raad worden deze middelen omgezet in een lastenbudget op het betreffende taakveld.

De coronacompensatie is grotendeels vrij besteedbaar, echter voor de TONK (Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten) kunnen aanvragen binnen komen. Bij de najaarsnota zal daarom worden voorgesteld om deze middelen te reserveren om de kosten van deze aanvragen te dekken.

Stelpost areaaluitbreiding

In de jaren 2023, 2024 en 2025 wordt uitbreiding van het aantal woonruimten in Wassenaar voorzien. Voor de hierbij behorende hogere onderhoudsbudgetten zijn stelposten in de begroting opgenomen. Uitgangspunt voor de hoogte van de stelpost is 50% van de hoeveelheidsverschillen. Aangezien de hoeveelheidsverschillen in de meicirculaire 2021 een negatieve ontwikkeling tonen, wordt de stelpost verlaagd en geeft dit in de jaren na 2022 voordelen.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.